

Nara Özgünlük Belgesi (ICOMOS, 1994)

The Nara Document on Authenticity

Önsöz

1- Bizler, Japonya'nın Nara kentinde toplanan uzmanlar olarak, kültür mirasının korunması konusunda gelenekselleşmiş kavramları tartışmaya açan ve koruma uygulamalarında kültürlerin ve kültürel mirasın çeşitliliğine daha fazla saygı gösterilmesini sağlamak amacıyla ufkumuzu genişletme yolları ve araçları üzerine bir tartışma başlatmayı amaçlayan bir toplantı fırsatını sunan Japon yetkililerin yürekli girişimini ve entelektüel öngörüsünü selamlamak isteriz.

2- Dünya Mirası Komitesi'nce önerilmiş olan tartışma çerçevesini takdirle karşılıyoruz. Bu Komite, Dünya Mirası Listesi'ne katılmak üzere önerilen kültür varlıklarına ait dosyaların incelenmesi sırasında, tüm ülkelerin kültürel ve toplumsal değerlerine saygılı bir özgünlük kavramını uygulamaya koyma isteğini belirtmiştir.

3- Nara Özgünlük Belgesi 1964 tarihli Venedik Tüzüğü'nün ruhunda tasarlanmıştır. Bu tüzüğü temel alarak onun kavramsal bir uzantısını oluşturmakta, günümüzde, hemen hemen tüm toplumlarda kültür mirasının tuttuğu önemli yeri göz önünde bulundurmaktadır.

4- Küreselleşme ve birörmekleşme baskısıyla karşı karşıya olan ve kültürel kimlik arayışlarının kimi zaman saldırgan bir milliyetçilik ve azınlık kültürlerinin yok sayılması yoluyla sürdürüldüğü bir dünyada, kültür mirasının korunması uygulamalarında da, özgünlüğün dikkate alınmasıyla en büyük katkı, insanlığın ortak belleğinin tüm yönlerine saygı göstermek ve onu aydınlatmak biçiminde kendini göstermiştir.

Kültürel Çeşitlilik ve Miras Çeşitliliği

5- Kültür ve kültür mirası çeşitliliği, tüm insanlık için, yeri doldurulamaz bir duygu ve düşünce zenginliği oluşturmaktadır. Temel bir özellik olarak kabul görmesi gereken bu çeşitliliğin, yalnız korunması değil, geliştirilmesi de insanlığın gelişimi için büyük önem taşımaktadır.

6- Hem kültürler, hem de bunlara bağlı yaşam biçimleri için bu çeşitlilik, mekan ve zaman boyutuyla kendini gösterir. Kültürler arasındaki farkların bir çatışma yarattığı durumlarda, kültürel çeşitliliğe saygı gereği, bütün taraflara özgü değerlerin meşruiyeti tanınmalıdır.

7- Kültürler ve toplumlar, miraslarını oluşturan ve korunması gereken somut ve soyut anlatım biçimleriyle kendilerini ifade ederler. Bu anlatım biçimlerine de saygı gösterilmelidir.

8- UNESCO'nun, "Birimizin kültür mirası, hepimizin mirasıdır" anlayışını ana ilke olarak kabul ettiğini anımsatmak önemlidir. Mirasla ve onun yönetilmesiyle ilgili sorumluluklar, öncelikle o mirası yaratmış olan kültürel topluluğa, sonra da onun korunmasına emek verenlere aittir. Ne var ki, bu sorumlulukların yanı sıra, kültür mirasının korunması için hazırlanmış uluslararası tüzük ve sözleşmelerin kabulü de, bunlarda dile getirilmiş olan ilke ve sorumlulukların dikkate alınmasını zorunlu kılar. Kendi gereksinmelerini diğer kültürel toplulukların gereksinmeleriyle dengelemek, ancak bunu yaparken ana kültürel değerlere ters düşmemek her toplum için arzu edilen bir durumdur.

Değerler ve özgünlük

9- Kültür mirasının tüm biçimleri ve tüm tarihsel dönemleriyle korunabilmesi, bu mirasa değerler atfedildiği ölçüde kolaylaşır. Bu değerleri olabilecek en doğru bir biçimde algılama yeteneğimiz, bu değerler hakkındaki bilgi kaynaklarının inanılır olmasına ve doğru anlaşılmasına da bağlıdır. Bu değerleri tanımak, anlamak ve kültür mirasının ilk tasarımına ve sonradan

kazandığı özelliklerine, tarihsel varlığına ve anlamına bağlı olarak yorumlamak, söz konusu yapıtın özgünlüğü konusunda varılacak yargının temelini oluşturur ve hem biçimle, hem de malzemeyle ilgilidir.

10- Venedik Tüzüğü'nde de bu anlamda yer verilen özgünlük, ulaşılabilir bilgi kaynaklarının inanılabilirliği konusunda niteleyici ana etken olarak belirmektedir. Her türlü bilimsel çalışmada, koruma ve restorasyon müdahalelerinde, Dünya Mirası Listesi'ne kabul edilme sürecinde, ya da kültür mirasıyla ilgili her türlü envantere özgünlük çok önemli bir işlev yüklenir.

11- Kültür varlıklarına atfedilmiş değerler ve bilgi kaynaklarının güvenilirliği konusundaki yargılar kültürden kültüre, hatta aynı kültürün içinde değişebilir. Başka bir deyişle, değer yargılarını ve bunlara bağlı özgünlük değerlendirmelerini tek ve değişmez ölçütlere dayandırmak kabul edilemez. Tam tersine, kültürle gösterilecek saygı, her yapıtın ait olduğu kültürel bağlamı belirleyen ölçütlere göre dikkate alınmasını ve değerlendirilmesini zorunlu kılar.

12- Dolayısıyla her kültürde kendi miras değerlerine özgü niteliklerin tanınması ve ilgili bilgi kaynaklarının inanılabilirliği ve doğruluğu, en önemli ve acil olan konudur.

13- Bir anıtın ya da sitin doğasına ve kültürel bağlamına bağlı olarak; özgünlük yargısı çok çeşitli bilgi kaynaklarına bağlıdır. Bu kaynaklar; tasarım ve biçimi, malzeme ve nesneyi, kullanım ve işlevi, gelenek ve teknikleri, konum ve yerleşimi, ruh ve anlatımı, ilk tasarım ve tarihsel evrimi içerir. Bilgi kaynakları yapıtın bünyesinde olabileceği gibi, dışında da olabilir. Bu kaynakların kullanımı, kültür mirasının, sanatsal, teknik, tarihsel ve toplumsal boyutlarıyla tanımlanmasına olanak verir.

Ek I

(H. Stovel tarafından önerilmiştir)

1- Kültür ve miras çeşitliliğine saygı, bir anıt ya da sitin özgünlüğünü tanımlama ve belirleme girişimlerinde, katı formüller dayatmaktan, ya da standart işlemlerden kaçınmak için bilinçli bir çaba gerektirir.

2- Kültürlere ve miras çeşitliliğine saygı içinde özgünlüğü belirleme çabaları, kültürleri kendi doğa ve ihtiyaçlarına göre analitik süreçler ve araçlar geliştirmeye özendirir yaklaşımlar gerektirir. Bu yaklaşımlar birçok ortak yöne sahip olabilir:

- özgünlüğü değerlendirirken disiplinlerarası işbirliğini sağlamak ve tüm ulaşılabilir bilgi ve uzmanlıklardan uygun biçimde yararlanmaya çaba göstermek;
- özellikle anıtlar ve sitler söz konusu olduğunda, kabul edilen değerlerin bir kültürü ve bu kültüre özgü çeşitliliği gerçekten temsil etmesi için çaba göstermek;
- anıt ve sitler için özgünlüğün kendine özgü doğasını, gelecekte yararlı bir bakım ve izleme rehberi olacak biçimde açıkça belgelemek;
- özgünlük değerlendirmelerini değişen değer ve koşulların ışığında güncelleştirmek.

3- Kabul edilen değerlerin temsil edilmesini sağlamak ve bu değerleri belirleme sürecinin, olanaklar ölçüsünde disiplinler ve topluluklar arası bir uzlaşmayı geliştirecek eylemler içermesi için çaba göstermek özellikle önemlidir.

4- Her kültürün farklı anlatım biçimlerinin ve değerlerinin, evrensel ölçekte saygı görmesine ve anlaşılır olmasına katkıda bulunmak için, kültür mirasının korunmasıyla ilgili herkes, attığı adımları uluslararası işbirliğine dayandırmalı ve bu işbirliğini geliştirmeye çalışmalıdır.

5- İnsanlığın ortak mirasının korunmasında özgünlüğe yüklenen pratik değerlerin artırılması için ön koşul, bu diyalogun dünyanın çeşitli bölge ve kültürlerinde süreklilik kazanması ve genişlemesidir. somut önlemler alabilmek için, mirasın bu temel boyutu konusunda halkın bilincini yükseltmek mutlak bir gerekliliktir.

Ek II

Tanımlar

■Koruma: Bir yapıtı anlamaya, tarihini ve anlamını tanımaya, maddi olarak korunmasını sağlamaya ve gerektiğinde restore ederek değerlendirmeye yönelik tüm işlemleri içerir.

(Dünya Mirası Sözleşmesi'nin birinci maddesinde tanımlandığı gibi, kültür mirası; anıtları, yapı gruplarını ve siteleri içerir.)

■Bilgi Kaynakları: Bir yapının doğasını, özelliklerini, anlamını ve tarihini tanımaya olanak veren anıtsal, yazılı,sözlü ve simgesel tüm kaynaklar

Nara Özgünlük Belgesi, 1-6 Kasım 1994 günlerinde Japonya'nın Nara kentinde düzenlenen Nara Özgünlük Konferansı'nın 45 katılımcısı tarafından kaleme alınmıştır. Dünya Mirası Sözleşmesi çerçevesindeki bu konferans, Japon hükümeti Dış İşleri Dairesi ve Nara Valiliği'nin daveti üzerine gerçekleştirilmiştir. Bu daire, konferansı UNESCO, ICCROM ve ICOMOS'un işbirliğiyle düzenlemiştir.

Nara Belgesi'ne son biçimini, Konferans'ın genel raportörleri olan Sayın Raymond Lemaire ve Sayın Herb Stovel vermiştir.

Çeviri: Yard. Doç. Dr. Deniz Maşlum (İTÜ), 2005

Yrd. Doç Dr. Deniz MAZLUM, ücretsiz dağıtılacak Proje çıktılarında kullanılmasına ve yayımlanmasına yönelik iznini KUMID'in 02.07.2007 tarih GİDEN-TR 2007/55-58 sayılı yazılı talebi üzerine Temmuz 2007 tarihinde vermiştir